

SONUCU HEM PARTİLER HEM AKTÖRLER AÇISINDAN KATMAN KATMAN ANALİZ EDİLECEK BİR SEÇİME GİDİYORUZ

Uzun soluklu seçim atmosferiyle beraber 2024 yerel seçimleri için son düzleşme girildi. Adaylar netleştikçe söylemler arttı, iddialar yükseldi. *Kriter* olarak 31 Mart'ta gerçekleştirilecek seçimleri, parti ve aday denklemlerini, konunun uzmanları olan Star Gazetesi yazarı ve akademisyen Halime Kökçe, Sabah Gazetesi Ankara Temsilcisi Okan Müderrisoğlu ve SETA Siyaset Araştırmaları Direktörü Nebi Miş ile konuştuk.

MODERATÖR: MUSTAFA CANER

KATILIMCILAR: HALİME KÖKÇE, OKAN MÜDERRİSOĞLU, NEBİ MİŞ

MUSTAFA CANER: Hoş geldiniz. Öncelikle büyükşehir belediye başkan adaylarının kampanyalarıyla başlayalım. Adayların kampanya performanslarını nasıl görüyorsunuz?

HALİME KÖKÇE: Öncelikle davetiniz için başta SETA Genel Koordinatörü Burhanettin Duran'a ve *Kriter* ekibi adına da size teşekkür ediyorum. Tabii ben ziyadesiyle İstanbul'u takip etmeye çalışıyorum, önce onu belirtmiş olayım. Ankara'ya biraz göz ucuyla bakıyorum. İstanbul için evvela şunu söyleyebilirim; bir kere AK Parti daha önce başladı biliyorsunuz. Murat Kurum ismi netleştikten hemen sonra hatta hemen o gece sanki aslında ismi daha önceden netleşmiş ve hazırlığını yapmışçasına başladı. Aslında milletvekilliği döneminde de İstanbul belediye başkanlığına istekli bir isim olarak öne çıkmıştı. Ve bu süreyi yani genel seçimden yerel seçime kadar geçen süreyi de aslında sahadaki performansıyla gösterdi. Yani bir şeye istekliyseniz, bu sizin enerjinizi de yüksek tutuyor. Dolayısıyla Murat Kurum'un iyi bir başlangıç yaptığını gözlemledim.

İMAMOĞLU'NUN KONTRASI GİBİ

Kampanyasındaki sloganlarıyla ilgili de birkaç şey söyleyebilirim. Mesela "Sadece İstanbul" ve "Gerçek Belediyecilik", bunlar hem birbiriyle tutarlı, mütenasip hem de aslında Ekrem İmamoğlu belediyeciliğiyle ilgili eleştirilerini ihtiva eden iki temel slogan. Bu arada "Fetret Devri Sona Erecek" sloganı da biliyorsunuz, yine Ekrem İmamoğlu dönemi için bir parantez olarak görüp o parantezin kapanacağına dair bir vurgu. Dolayısıyla profesyonel bir gözle bakıldığında Murat Kurum kampanyasının iyi çalışmış, iyi işlenmiş bir kampanya olduğunu gözlemliyorum.

Ayrıca, Murat Kurum İstanbul için nasıl bir belediye başkanı sorusunun cevabı da aslında daha işe odaklı, tırnak içerisinde siyasi sivrilikleri çok olmayan bir profil olması dolayısıyla, İstanbul seçmenine uygun. Daha kucaklayıcı ve Ekrem İmamoğlu'nun

Ankara'da üç tane milliyetçi aday yarışıyor. Dolayısıyla mesela CHP seçmenini ayırt edecek bir aday profili yok. Onlar Mansur Yavaş'a oy verecek ama Yavaş da bir taraftan CHP'den mümkün olduğunca uzak duran bir kampanya yürütüyor. Bu, parti açısından bir zaaf olarak görülebilir. Ve sonuç olarak Ankara'nın seçmen profili, üç milliyetçi aday arasında bölüşülecek gibi görünüyor.

kontrastı gibi. Neden bunu söylüyorum; şimdi Ekrem İmamoğlu'nun kampanyasında da biliyorsunuz "Tam Yol İleri" diye bir slogan var. Billboardlarda İmamoğlu'nun posterlerinde hep bu slogan öne çıkıyor. Bu da evet, İstanbul için tam yol ileri gibi ama Ekrem İmamoğlu'nun İstanbul belediye başkanlığıyla beraber başlayan siyasi kariyerinde, hedefinin İstanbul'un ötesine olduğuna dair de bir işaret. Cumhuriyet Halk Partisi'nde genel başkanlık ondan önce cumhurbaşkanlığı aday adayı şimdi partideki o agresif performansına da işaret eden bir slogan olarak yorumlanıyor. Murat Kurum da buna mukabil "hayır" diyor. "Bu 5 yıl boyunca konsantrasyonu İstanbul olmayan bir belediye başkanı vardı, bir yönetim vardı İstanbul'da, biz tam da bunun tersini vaat ediyoruz. Konsantrasyonu sadece İstanbul olan gerçek belediyecilik vaat ediyoruz" diyor.

YAVAŞ, SALT CHP ADAYI OLMAKTAN KAÇINIYOR

Ankara için belki şu kadar bir şey söyleyebilirim, daha matematiksel bir şey. Ankara'da biliyorsunuz aslında, tırnak içinde üç tane milliyetçi aday yarışıyor. Dolayısıyla mesela Cumhuriyet Halk Partisi seçmenini ayırt edecek bir aday profili yok. Onlar Mansur Yavaş'a oy verecek ama Mansur Yavaş da bir taraftan CHP'den mümkün olduğunca uzak duran bir kampanya yürütüyor. Bu parti açısından bir zaaf olarak görülebilir ve sonuç olarak Ankara'nın seçmeni, kuşkusuz Okan Bey çok daha iyi analiz edecektir, hani üç milliyetçi aday arasında bölüşülecek gibi görünüyor. Ben an itibarıyla Turgut Beyin burada daha avantajlı olduğunu düşünüyorum. Hatta AK Parti'nin Ankara'da, İstanbul'dan birazcık daha avantajlı olduğunu düşünüyorum.

OKAN MÜDERRİSOĞLU:

Öncelikle çok teşekkür ediyorum. Teşekkürün başında tabii

Burhanettin Duran Hocanın şahsında SETA'ya, Sayın Mustafa Caner'in şahsında *Kriter* ekibine hem böyle bir gündem oluşturdukları hem nezaket gösterip bize de söz hakkı, görüş ve ifadelerimize değer verdikleri için. 30 büyükşehirden söz ediyoruz doğal olarak fakat Ankara, İstanbul ve İzmir'e odaklı olarak bakmamız gerekiyor. Hem seçim daha fazla ön plana çıktığı hem de sosyolojik ve siyasal etki düzeyi itibarıyla da ayrıca ilgi çektiği için. Ben Ankara'dan başlayayım o zaman. Şimdi Mansur Yavaş ismi için şunu söyleyebiliriz, çok görünür olmayan, az konuşan, gelecek için 4-5 yıllık bir perspektifte yeni projeler ve vizyon ortaya koymayan ve hatta bunu vaat etmemeyi de kampanyasının merkezine oturtan, fakat geçmişteki duruşu ve son 4-4 buçuk yıllık performansında kamuoyunda oluşturduğu dürüst belediyecilik algısı ve söylemiyle de idare eden bir profili var. Halime Hanımın dediğine bire bir katılıyorum; salt CHP adayı gibi görünmekten kaçınıyor. Biz Ankara'daki yoğun afişleme çalışmalarında çok sınırlı afişte ve oldukça küçük CHP logosu ve evet ya da tercih mührü görüyoruz. Burada Mansur Yavaş'ın Ankara'da siyasetin içinde uzun süredir yoğrulur olmasından gelen bir avantajı var: Beypazarı belediye başkanlığı, daha önceki büyükşehir belediye başkan adaylığı ve yarışı. 2019'dan farklı olarak ve bence Ekrem İmamoğlu'ndan daha belirgin farklı olarak Mansur Yavaş, kişisel bir algı ve sempati oluşturabildi. Yani partisinden ya da CHP logosundan ayrıştığına ilişkin kanaat giderek pekişirken, kişisel olarak bir aday profiliyle, bir aday algısıyla da kendisini var etmeyi başarabiliyor. Bu yönüyle çok dikkate değer.

ANKARA'DA MİLLİYETÇİLİK BELİRLEYİCİ

Cumhur İttifakı Adayı Turgut Altınok seçime asılıyor. Gerçekten yoğun bir şekilde sahada ve her noktada. Ama bununla birlikte Mansur Yavaş'ın neden gitmesi gerektiğini anlatması, onun açısından öncelikli bir konu ve seçimin kaderini belirleyecek iki temel husustan birisi, bu. Mansur Yavaş'ın neden olmaması gerektiğini, kayıp yıllar biçiminde izah etmek, Ankara'da çok güçlü bir karşılık bulmuyor. Çünkü Ankara'da temel altyapı işleri daha önce çözülmüş ve İstanbul'a kıyasla Ankara daha yönetilebilir bir ölçekte. Deprem başta olmak üzere risk katsayısı daha düşük bir şehir. Yani AK Parti, Ankara'da çitayı öyle yükseltmiş ki, geçtiğimiz dört buçuk yıl içinde belirgin bir altyapı hizmeti görülmemiş olması, Ankara'da bir hizmet eksikliği açıklığı olarak seçimde etki ya da karşılık bulmadı. O nedenle asıl belirleyici faktör, Halime Hanımın da işaret ettiği nokta olan milliyetçi oyların dağılımı.

KURUM, KENDİNİ DÜŞÜNEN-KENTİNİ DÜŞÜNEN AYRIMINI YAPTI

İstanbul açısından bakılınca yine Halime Hanımla ortaklaştığımız noktaları da vurgulayarak devam edeyim; Murat Kurum, bir defa saha adamı olduğunu, projeci ve sonuç alıcı bir isim olduğunu çok net bir şekilde hissettirdi. Polemikten kaçındı. Seçimi mahalli ve İstanbul özelinde tutmayı başardı. Ancak kanaatim o ki, seçim stratejisi gereği olsa gerek, şimdilik altını çiziyorum, öyle çok yüksek bir profil imajı da çizmedi. Hani büyük bir coşku, heyecan beklentisi olur ya zaman zaman medyada ya da seçimde. O manada diyorum. Bununla birlikte en büyük avantajı kendisini İstanbul'a adayacak, İstanbul için hazırlıklı, tam mesaisini İstanbul'a veren ve bunu da çok net bir şekilde gösteren aday imajını yerleştirmesi oldu. Kentini düşünen-kendini düşünen ayrımında, kentini düşünen profilini çok iyi oturttu. Bu, onun en büyük avantajı olacak.

İMAMOĞLU, SON NOKTADA DİL DEĞİŞTİREBİLİR

Öbür taraftan Ekrem İmamoğlu'na bakınca hakiki manada henüz sahaya ağırlığını koymadığını görüyorum ben. Hâlâ DEM tabanını konsolide edecek arka plan çalışması içinde olduğu kanaatindeyim. O yüzden onun hani masa başı çalışmaları, şu andaki saha çalışmalarının daha önünde

Murat Kurum, bir defa saha adamı olduğunu, projeci ve sonuç alıcı bir isim olduğunu çok net bir şekilde hissettirdi. En büyük avantajı kendisini İstanbul'a adayacak, İstanbul için hazırlıklı, tam mesaisini İstanbul'a veren ve bunu da çok net bir şekilde gösteren aday imajını da oturtmayı başardı. Dolayısıyla kentini düşünen-kendini düşünen ayrımında, kentini düşünen profilini çok iyi oturttu. Bu, onun en büyük avantajı olacak.

gidiyor halihazırda. Ve çok bilinçli bir şekilde 81 il bağlamında 80 il bir yana İstanbul bir yana yaklaşımını belirgin şekilde kullanacağını, şimdiden görüyorum. İstanbul'un Sayın Cumhurbaşkanı için önemini gayet iyi biliyor, o nedenle Erdoğan'ı mindere çekmeye, kendisini de yukarıya çıkarmaya çalışıyor. Ama şu ana kadar AK Parti'nin kurmay aklı, bu kurguya geçit vermedi. Öbür taraftan da ben son düzlükte Ekrem İmamoğlu'nun seçmenin balık hafızasına da oynayarak yakın tarihteki gündem ve konular üzerinden daha fazla manipüle edeceğine ilişkin bir yaklaşım tarzı içinde olduğunu öngörüyorum. Yani Ekrem İmamoğlu'nu bundan sonra göreceğiz aslında sahada. Ve bir öngörüm Ekrem İmamoğlu, son noktada işin çok kritik bir eşikte olduğunu görürse, kampanya dilini negatiften pozitifte çevirebilir. Ne demek bu, şunu söyleyebilir: Ben bütün rakip partilere ve adaylara karşı tekim. Hani onların hepsi ve ben. Üstelik bu bir beka seçimi de değil. Sayın Cumhurbaşkanı ve hükümet, görevine 1 Nisan'dan itibaren de devam edecek. İstanbul'da seçimi AK Parti'nin ya da Cumhuriyet'in kazanmaması, Türkiye'de bir istikrar problemi, bir beka problemi doğurmayacak. Ama ben bir şeyler yapmak istiyorum ve belki de ikinci dönemde Sayın Cumhurbaşkanıyla daha uyumlu çalışmanın da fırsatını buluruz gibi, biraz daha AK Parti seçmeninin ya da daha ortadaki seçmenin duygularına oynayacağını düşünüyorum.

İZMİR, HİZMETE AÇ BİR ŞEHİR

İzmir'den de bahsedeyim. Bir defa Hamza Dağ'ı çok hazırlıklı ve enerjik gördük ve bu profili de çizdi gerçekten. Öte yandan sürekli ve bu sürekliliği içinde de endişeli modernleri kaygıdan uzaklaştıracak bir yaklaşım tarzını oturtmaya çalışıyor. AK Parti oylarının burada Hamza Dağ faktörü ile de konjonktürün etkisiyle de daha da artacağını düşünüyorum. Ancak burada kritik husus, elbette CHP'deki ve muhalefetteki dağınıklık, bunun avantaja dönüşüp dönüşmeyeceği. Bu, belirgin bir husus. Nihayetinde İzmir, gerçek anlamda hizmete aç bir şehir ama yaşam biçimi, yaşam standardı üzerinden kendisine oluşturduğu siyasal ya da zihni getto nedeniyle değişime çok açık durmuyor maalesef. Bu, yapısal bir problemi İzmir'in.

Cemil Tugay, CHP'nin adayı olarak o da hani bir büyük şirketin ya da bir büyük ailenin sonradan ortaya çıkan ve mirasa ortak olan çocuğu gibi duruyor. Dolayısıyla Karşıyaka belediye başkanlığı ve performansı zaten çok üst düzeyde destek ya da karşılık bulan bir isim gibi görülüyordu. Şimdi, büyükşehir monte edilmiş biçimi, Tunç Soyer'in ekarte edilmiş yöntemi, elbette CHP iç dengelerini doğrudan etkiledi.

DEĞİŞİMİ YÖNETEMEMEK CHP'DE ÖZGÜVENSİZLİĞE YOL AÇTI

NEBİ MİŞ: Burada meseleyi partiler ve ittifaklar açısından değerlendirmemiz lazım. Muhalefete baktığımızda muhalefet 2019'dan 2023 Mayıs seçimlerine kadar altılı masa etrafında bir araya geldi. Hatta zaman zaman bu altılı masanın bileşenleri, muhalefetin ittifak arayışı, daha farklı partilerle de devam etti. Ancak yerel seçimlere gidildiği süreçte, muhalefet bir taraftan ittifakların dağılmasının ortaya çıkarmış olduğu sorunlarla yüzleşirken; seçim sürecinde özellikle CHP ile birlikte hareket eden partilerin, CHP'nin bu süreçteki hatalarını dile getirmesi, CHP'de bir yük olarak yerel seçimlere taşındı. Dolayısıyla da özellikle CHP'nin üzerindeki bu baskı halini, aynı zamanda bir değişim tartışması getirdi. CHP'deki genel başkan değişimi ise bir taraftan Türkiye siyasetinde değişim söylemiyle bir motivasyon oluşturmaya çalışırken, diğer tarafta değişimi yönetememesi, hatta değişimle amaçlananın tam tersi bir durumun ortaya çıkması, CHP'de bir özgüvensizlik hali de oluşturdu. Dolayısıyla, CHP'nin kendi içerisinde Kılıçdaroğlu, Özel ve İmamoğlu arasındaki rekabet, tartışmalar, CHP'nin elitler düzeyinde yerel seçimlere yönelik olarak bir rekabet hâlini, çatışma halini ve bir mücadele halini de ortaya çıkardı. Şimdi böyle bir süreçte zaten CHP yerel seçimlere, birincisi, bu ittifakın ve değişimi yönetememenin yükünden kaynaklanan tartışmalarla gidiyor. İkincisi, özellikle genel olarak muhalefet özel olarak da CHP'nin Mayıs seçimlerini kaybetmesi, bu kesimlerin tabanlarında, seçmenlerinde bir hayal kırıklığı, bıkkınlık ve aynı zamanda da travma oluşturdu. Dolayısıyla da Mayıs seçimlerini kesinlikle kazanacağına yönelik beklenti, kazanmayla sonuçlandığı için, kendi partilerine, ittifaklarına yönelik bir güvensizlik oluşturdu. Dolayısıyla da bu aday belirleme sürecine, CHP içerisinde bir taraftan İmamoğlu'nun dahil olması diğer taraftan da Kılıçdaroğlu'na destek veren belediye başkanlarının neredeyse büyük kısmının tasfiyesi, yine CHP içerisinde seçimlere yönelik bir karmaşayı ve çatışmayı beraberinde getirdi. Böyle olunca CHP yönetimi, özellikle Antalya, İzmir, Mersin'de mevcut belediye başkanlarını aday göstermek zorunda kaldı. Ama diğer taraftan Kılıçdaroğlu'na destek veren neredeyse rant garantili 65 belediye başkanını tamamen yeni isimlerle değiştirdi. Şimdi böyle bir atmosferde, tabii ki CHP'li belediye başkanı adayları kendi içlerindeki bu tartışmalardan dolayı şehirlerin geleceğine tam odaklanamadılar.

Cumhur İttifakı açısından meseleye baktığımızda 2015'ten itibaren şekillenen bir ittifak yapısı var. AK Parti ile MHP bu yerel seçimlerde de çok uyumlu bir süreç yönetti. MHP ile AK Parti'nin ne-

CHP'NİN KENDİ İÇERİSİNDE KILIÇDAROĞLU, ÖZEL VE İMAMOĞLU ARASINDAKİ TARTIŞMALAR, CHP'NİN ELİTLER DÜZEYİNDE YEREL SEÇİMLERE YÖNELİK BİR MÜCADELE HALİNİ ORTAYA ÇIKARDI. BÖYLE BİR SÜREÇTE CHP YEREL SEÇİMLERE, BİRİNCİSİ, BU İTTİFAKIN VE DEĞİŞİMİ YÖNETEMEMENİN YÜKÜNDEN KAYNAKLANAN TARTIŞMALARLA GİDİYOR. İKİNCİSİ, MAYIS SEÇİMLERİNİ SEÇMENİNDE HAYAL KIRIKLIĞI, BIKKINLIK VE AYNI ZAMANDA DA TRAVMA OLUŞTURDU.

rede aday göstereceği, nerede birbirini destekleyeceği büyük bir tartışma oluşturmadan seçim süreci yönetildi. Tabii burada özellikle Türkiye'de 11 büyük şehirde bugün AK Parti muhalefet konumunda. Bu açıdan baktığımızda da seçmenin artık CHP belediyeçiliğiyle AK Parti belediyeçiliğini bir karşılaştırma imkanı var. Özellikle Cumhuriyet İttifakı adaylarının bu büyükşehirlerde ortaya koydukları eser ve hizmet siyasetiyle ve bu alanlarda hazırlıklı olarak seçmenin karşısına çıkmaları, pozitif bir gündemi beraberinde getiriyor. Özellikle İstanbul açısından baktığımızda Murat Kurum hem İstanbul'un deprem meselesiyle hem kentsel dönüşüm, hem ulaşım ve diğer projelerle ilgili hazırlıklı. Bu alanda markalaşmış bir isim olmasıyla yine İstanbullu seçmenler açısından aslında beklenen bir adaydı. Zaten Murat Kurum'un adaylığının açıklanmasından itibaren İstanbul'un geleceği ile ilgili çok geniş bir şekilde projelerini hazırladığı, bunu ayrıntılarıyla seçmenlere anlattığı, kampanyasında hangi projesini nasıl gerçekleştireceği ile ilgili sahici bir yerden meseleye baktığı anlaşılıyor. Yani hazırlıklı bir görüntü veriyor.

AK PARTİ'NİN KAMPANYALARI POZİTİF GÜNDEMLİ

İzmir'e baktığımızda İzmir'de CHP uzun süredir bir tartışma yaşamıştı. Mevcut belediye başkanının İzmir'de aday gösterilmemesi ve İzmir'in de yıllardır belediyeçilik anlamında hizmette geri kaldığının hem CHP'li seçmenler tarafından hem de genel seçmenler tarafından bilinmesi; burada da Cumhuriyet İttifakı adayı Hamza Dağ için en azından, hem seçim kampanyasında hem adaylık sürecinde hem de seçmenlerin yeni bir arayışı bağlamında, pozitif bir sürecin yönetildiğini söylememiz lazım.

Yine Antalya'ya baktığımızda geçmişte AK Parti belediyeçiliği döneminde gerçekten şehre büyük bir hizmetin, yatırımın geldiği biliniyor ve AK Parti'nin Antalya adayı Hakan Tütüncü'nün de özellikle Kepez belediyesinde ortaya koymuş olduğu belediyeçilik performansı, büyükşehirde bilindiği için de Antalya'da özellikle AK Parti'nin bu dönemde seçimleri kazanma ihtimalinin yüksek olduğunu söylememiz lazım.

Yani genel bir çerçeveden değerlendirirsek, bu süreçte AK Parti daha çok pozitif bir gündemle kampanyalarını yürütüyor. Eser ve hizmet siyasetinde AK Parti belediyeçiliğinin geçmişten bugüne farklarını ortaya koyuyor. Şehirlerin kalkınması bağlamında şehrin sorunlarını, milletin taleplerini bilen bir parti olarak şehirlere yönelik proje ürettiğini söyleyebiliriz.

MUSTAFA CANER: Belediye başkan adaylarından nasıl bir yaklaşım ve iletişim dili bekleniyor? Bu anlamda mesela sosyal medya kullanımı ne derece belirleyici, etkisi oluyor mu? Adaylar seçmenlerin yaklaşım ve iletişim dili talep ve beklentilerini ne derece karşılıyorlar?

SAHADA VARSANIZ SOSYAL MEDYADA VAR OLUN

HALİME KÖKÇE: Yıllarca biz bunu konuştuk. Yani sosyal medya ne kadar belirleyici? Sosyal medyada kazanılan seçimler, sahada kaybedilebiliyor. Ama bir taraftan da sosyal medya, hakikaten söylem üstünlüğü sağlayabiliyor ve ben şimdi biraz içinde de olduğum için şunu gördüm: Mesela, özellikle AK Parti teşkilatları kendini çok dövdü, dövüldü de; sosyal medyada yoksunuz, denerek. Ben şunu gözlemliyorum. AK Parti'nin, dijital SKM diye bir çalışması var. Genel seçimlerde de işledi dijital SKM. Bir kere son derece profesyonel ve gerçek iş tabanlı bir SKM, yani her şey sosyal medyada olup bitiyor anlamında değil. Dijital SKM demek aslında seçimin dijital ortamda da sevk ve idare edildiği ve organik saha çalışmalarının dijitalleştirildiği bir çalışma. Dolayısıyla AK Parti'nin saha görünürlüğünü, AK Parti'nin dijital ortamdaki platformlardaki görünürlüğünün doğrudan reeldeki görünürlüğün varlığın yansıması olduğunu ben görüyorum. Bizzat yaşayarak da bunu tecrübe etmiş birisiyim.

Diğer tarafta ise başarı olarak Cumhuriyet Halk Partisi ve diğer partiler de hepsi için de aynı şeyi söylemeyebiliriz ama mesela belki HDP daha organik dokunuyor olabilir kendi seçmenine, ama daha ziyade ajanslar üzerinden hatta biliyorsunuz ajans belediyeçiliği diye bir şey vardı özellikle Ekrem İmamoğlu'na yakıştırılan. Biraz ajanslar üzerinden kotarılmış bir sosyal medya performansı var ama bu da sonuç itibarıyla hayatının çoğunluğunu bu ekran üzerinde geçiren bir kesimi etkiliyor.

Şu ezberden de çıkmak gerektiğini düşünüyorum. Sosyal medya nedir ki? Hayır, nedir değil. Sosyal medya çok şey demek ve artık giderek sosyal medya üzerinden siyaseti, sosyolojiyi, aktüaliteyi okuyan insan sayısı, jenerasyon değiştikçe

ŞU EZBERDEN DE ÇIKMAK GEREKTİĞİNİ DÜŞÜNÜYORUM. SOSYAL MEDYA NEDİR Kİ? HAYIR, NEDİR DEĞİL. SOSYAL MEDYA ÇOK ŞEY DEMEK VE ARTIK GİDEREK SOSYAL MEDYA ÜZERİNDEN SİYASETİ, SOSYOLOJİYİ, AKTÜALİTEYİ OKUYAN İNSAN SAYISI, JENERASYON DEĞİŞTİKÇE ARTIYOR. DOLAYISIYLA SİYASİ PARTİLERİN BUNA AĞIRLIK VERMELERİ Kİ BU DİJİTAL SKM PROJESİ, ASLINDA BUNA DAİR BİR FARKINDALIĞIN DA İŞARETİ.

artıyor. Dolayısıyla siyasi partilerin buna ağırlık vermeleri ki bu dijital SKM projesi, aslında buna dair bir farkındalığın da işareti.

SOSYAL MEDYA İLE OLUŞAN GERÇEKLIK ALGISI

OKAN MÜDERRİSOĞLU: Artık hibrit bir iletişim dili söz konusu. Örneğin şehirde görünür olacaksınız. Bu; billboardların kullanılması, otobüslerin giydirilmesi vs. Ekranda da görünür olacaksınız. Sözlü medya dersek radyo kanallarında bir şekilde sizin adınız geçecek. Ve sosyal medyada da da belirgin şekilde hedef kitleye göre projelendirilmiş işleriniz olacak. Mesela Ankara'da benim bulunduğum semtte "Polatlı'nın su sorunu çözdük" diye bir afiş asılmış. Şimdi Polatlı'yla benim aramda 80 kilometre var ve benim mahallemim ya da bulunduğum yerin sorunu ayrı. Dolayısıyla iletişimin doğru kanallarını kullanmaya çalışırken, mesajı nerede, nasıl ve hangi hedef kitleye verdiğimiz önem kazanıyor. CHP'nin görece şöyle bir avantajı var; muhalif, özgürlükçü, sözde demokrat, dürüst algısına oturmuş ve parlatılmış medya figürleri söz konusu ve bunlar sürekli ekranda. Bu isimler aynı zamanda sosyal medyayı da manipüle edebilecek, yer yer domine edebilecek aktörler. Bazen onların oluşturduğu ya da onların etrafında oluşan gündem, sanki Türkiye'nin ana meselesi imiş ya da Türkiye'nin öncelikli meseleleriymiş gibi de süreç yönetiliyor. Dolayısıyla sosyal medyanın önemi, reelde ne kadar varsanız mühim ama karşı taraf diyebileceğimiz mahallenin, daha çok insanların güvendiği ya da tanıdığı bazı isimlerden duyduğunda, araştırmadan doğru kabul ettiği ya da edebileceği birtakım paylaşımlara, çok itibar etmesinden kaynaklanıyor. Bir tür yeni gerçeklik gibi söyleneni doğru kabul ediyor.

MUHALAFET İÇİNDEKİ TARTIŞMALAR YEREL SEÇİM DİNAMİĞİNİ ETKİLEYECEK DEĞİŞKENLER

MUSTAFA CANER: Seçim atmosferiyle ilgili bir sorum olacak Nebi Hocaya. Geçmiş seçim dönemleriyle

Kıyaslama yaparsanız bu seçim atmosferini nasıl yorumlarsınız? Ek olarak seçmen beklentilerindeki farklardan da bahsedebilir misiniz?

NEBİ MİŞ: Bu seçimin kendine has bir özelliği var, o da şu: Yeni bir seçimden çıkmış olması, muhalefetin özellikle kazanacağına yönelik olarak Mayıs seçimlerindeki beklentiye yüksek yerden kurması ve kaybetmesi, muhalefet seçmeninde, yine az önce söyledim bir motivasyonsuzluğu beraberinde getiriyor. Burada, ittifakların dağılmış olması, yine CHP ve muhalefet içindeki farklı tartışmalar, bu yerel seçim dinamiğini etkileyecek değişkenler.

Cumhur İttifakı açısından da yine az önce söyledim, burada bir birliktelik var, bir motivasyon var. Özellikle bir önceki seçimde Cumhuriyet'in büyükşehirleri kaybetmesinin getirmiş olduğu hayal kırıklıkları, bu seçimde bunu telafi etmek için daha hazırlıklı ve seçmen beklentilerine yönelik olarak; toplumsal refahı önceleyen, sosyal politikalara biraz daha ağırlık veren bir seçim süreci var.

Yerel seçimlerin kendine has bazı özellikleri vardır. Belediyeler sonuçta topluma en yakın hizmet birimleridir. Bunu böyle görmek lazım. Seçmenler, belediye başkanlarını daha yakından tanır. Meclis üyeleri burada etkilidir, hemşericilik ve o şehrin kendine has dinamikleri seçimleri etkiler. Ama öbür taraftan da tabii ki Türkiye'de özellikle 22 yıllık AK Parti iktidarında ve 30 yıllık AK Parti yerel yönetim geleneğinde şehirlerin altyapı anlamında, büyük projeler anlamında birçok eksikliğinin giderildiğini söylememiz lazım. Böyle olunca da seçmenlerin yerel yönetimlerden beklentileri değişiyor. Yani seçmen şunu ister; özellikle kaldırımının düzgün olmasını, çöplerin zamanında toplanmasını, ulaşım sorunlarının giderilmesini bekler. Ama bunların yanında da tabii ki seçmen eğilimleri, yerel yönetimlerden beklentileri zamanla farklılaşır. Örneğin hem 2019 seçimlerinde hem de bu 2024 seçimlerinde seçmenin özellikle doğrudan kendisini ilgilendiren, kendi refahını arttıracak projeleri, vaatleri adaylardan duymak istediğini biliyoruz. Tabii burada

CHP'NİN GÖRECE ŞÖYLE BİR AVANTAJI VAR; MUHALİF, ÖZGÜRLÜKÇÜ, SÖZDE DEMOKRAT, DÜRÜST ALGISINA OTURMUŞ VE PARLATILMIŞ MEDYA FİGÜRLERİ SÖZ KONUSU VE BUNLAR SÜREKLİ EKRANDA. BU İSİMLER AYNI ZAMANDA SOSYAL MEDYAYI DA MANİPÜLE EDEBİLECEK, YER YER DOMİNE EDEBİLECEK AKTÖRLER. BAZEN ONLARIN OLUŞTURDUĞU YA DA ONLARIN ETRAFINDA OLUŞAN GÜNDEM, SANKİ TÜRKİYE'NİN ANA MESELESİ İMİŞ YA DA TÜRKİYE'NİN ÖNCELİKLİ MESELELERİYMİŞ GİBİ DE SÜREÇ YÖNETİLİYOR.

aileden çevreye, park ve bahçelerden şehrin daha huzurlu, daha sakin, daha güvenli yaşanabilmesine kadar kendi konforunu artıracak vaatleri görmek istiyor.

Bence bu seçimin özellikle İstanbul açısından, büyükşehirler açısından önemli bir gündemi var: Deprem meselesi. Şehirlerin depreme hazırlık süreçleriyle ilgili en önemli gündem maddesi, şehirlerin afetlere hazır hale getirilmesi meselesi var. Burada adayların, seçmenlerin bu beklentilerine yönelik olarak proje üretmeleri gerekiyor, şehirleri depremlere hazırlıklı hale getirmeleri gerekiyor. Bu başlıkta da öne çıkan bir konu var: O da kentsel dönüşüm meselesi. Bugün için İstanbul'a baktığımızda İstanbul'un en önemli gündemlerinden birisi kentsel dönüşüm. Şehrin yapı stokunun, depremlere dayanıklı hale getirilmesi. Seçmenlerin de böyle bir beklentisi var. Tabii büyükşehirler açısından İstanbul başta olmak üzere anketlerden ve saha çalışmalarından anlaşılan özellikle ulaşım meselesinin de gittikçe bir sorun olduğu biliniyor.

MUSTAFA CANER: Okan Beye bir sorum var. Türkiye'nin makro meseleleri, ekonomi, siyasal politika gibi meseleler. Sizce yerel seçimde seçmen üzerinde bir etki doğurur mu, doğuruyor mu, ne tür bir belirleyiciliğe sahip. Ve büyükşehirler ya da daha da özde metropol kentleriyle Anadolu'yu kıyaslırsak daha düşük ölçekli belediyeler ile büyük kentler arasında bu etki üzerinden bir farklılaşma söz konusu olur mu?

ANADOLU VE METROPOL SEÇMENLERİNİN ÖNCELİK FARKLARI VAR MI?

OKAN MÜDERRİSOĞLU: Benim bu soruya kısa cevabım, evet. Bu seçimde makro meseleler başlığı altında birinci sırada ve tartışmasız olarak ekonomi var. Ekonomi çok genel bir kavram. Bunu hayat pahalılığı, geçim, gelecek kaygısı, iş bulma umudu, yaşam kalitesi gibi faktörlerin doğrudan etkileyeceğini düşünüyorum. Büyükşehirlerde buna ulaşımı, kirayı da ekleyebilirsiniz. Çünkü Anadolu'da yaşamının maliyeti, İstanbul ve büyükşehirler göre daha düşük ya da avantajlı. O nedenle de Anadolu seçmeni için istikrar, lidere duyulan güven, beka söylemi ya da güvenlikle ilgili öncelikler her zaman karşılık üretebiliyor ve önerilen hususlar oluyor. Dolayısıyla seçimin karakteri yerel gibi gözüküyor ama cari şartlar, insanları mahalli reflekslerden

ve önceliklerden yer yer uzaklaştı-
rabiliyor.

Bir de ben bizzat muhatap olduğum için şunu rahatlıkla söyleyebilirim, 30 yaş altı kitle çok belirgin bir politik kimlikle de hareket etmiyor. Daha bireysel nedenleriyle örneğin iyi bir yerde iş bulabilir miyim, kendimi sosyal medyada daha özgür ifade edebilir miyim gibi birtakım kavramlar etrafında konsolide ediliyor. O nedenle parti kimliği değil onlar için, bireysel konforları ve bunun garanti altına alınması ile ilgili daha makro süreçler etkiliyor.

Metropolle Anadolu arasında makro meseleleri kategorilendirdik ama daha belirgin şekilde söyleyeyim. Metropollerde tartışmasız bir şekilde geçim endeksi üzerinden, yani hayat pahalılığı üzerinden, ne zaman kendimi ekonomik olarak daha rahat hissedeceğim, bu ne zaman gerçekleşecek, bunun sabırsızlığı da dahil olmak üzere elbette İstanbul ve Ankara farklı. İstanbul'da tabii ki dirençli kent, ulaşım ile ilgili rahatlatılmış, soluklandırılmış bir kent son derece önemli. Ama Anadolu seçmeni açısından ne olursa olsun istikrar yani aman ağzımızın tadı kaçmasın Ali Rıza Bey yaklaşımı vardır ya, bu Anadolu seçmeninde önemli.

SEÇİM SONRASI CHP'DE HESAPLAŞMA SÜRECİ YAŞANACAK

MUSTAFA CANER: 1 Nisan'dan itibaren Türkiye siyasetini ne bekliyor sorusunu Nebi Hocaya sormak istiyorum.

NEBİ MİŞ: Buradan muhalefet açısından, evet seçimlere gidildiği dönemde bir hesaplaşmanın olduğu biliniyor adaylar ve siyasi elit yönetimi açısından. Özellikle CHP içerisinde Kılıçdaroğlu sonrası sürecin yönetilememesinin getirdiği bir sorunlar kümesi var. Bunlar bu seçim sürecinde özellikle adaylar belirlendikten sonra 1 Nisan'a ertelenmiş tartışmalar. Esas orada, CHP açısından bir hesaplaşma süreci yaşanacak. Yani, bugün özellikle Kılıçdaroğlu ve Kılıçdaroğlu'nu destekleyen kesimlerin bu süreçte dışlandığı hatta

SEÇİM SÜRECİNDE ÖZELLİKLE CHP İLE BİRLİKTE HAREKET EDEN PARTİLERİN, CHP'NİN BU SÜREÇTEKİ HATALARINI DİLE GETİRMESİ, CHP'DE BİR YÜK OLARAK YEREL SEÇİMLERE TAŞINDI. CHP'DEKİ GENEL BAŞKAN DEĞİŞİMİ İSE BİR TARAFTAN TÜRKİYE SİYASETİNDE DEĞİŞİM SÖYLEMİYLE BİR MOTİVASYON OLUŞTURMAYA ÇALIŞIRKEN, DİĞER TARAFTA DA DEĞİŞİMİ YÖNETEMEMESİ, CHP'DE BİR ÖZGÜVENSİZLİK HALİ DE OLUŞTURDU.

CHP'den tasfiye olduğuna dair söylemler var. Bu açıdan CHP'de seçimlerin sonuçlarından bağımsız olarak her halükarda 1 Nisan sonrasında yeni tartışmalar başlayacak. Ama CHP'nin bir önceki seçimde kazandığı büyükşehir belediyelerinden bazılarını kaybetmesi, bu hesaplaşma sürecini daha da derinleştirecek.

Yine muhalefette İYİ Parti'den DEM Parti'sine diğer küçük DEVA, Gelecek, Saadet Partisi gibi partilere kadar seçimden sonra Mayıs seçimlerinden sonraki o istifalar, dağılım süreçleri daha da hızlanacak. İYİ Parti tabii burada önemli. İYİ Parti'nin özellikle siyasi kadrolarının birçoğunun istifa ederek CHP'den aday olması, CHP'den meclis üyeliklerine başvurması, burada da sorunları derinleştiriyor. 1 Nisan'dan sonra CHP'nin özellikle Meral Akşener'le devam edip etmeyeceği meselesi, önemli gündem başlıklarından birisi.

MUSTAFA CANER: Katkılarınızdan dolayı sizlere teşekkür ediyorum. Son olarak eklemek istediklerinizi almak için sözü size bırakıyorum.

İKİ ADAYLI SEÇİME EVRİLECEĞİ GÖRÜNÜYOR

OKAN MÜDERRİSOĞLU: Seçimin, çok partili ve çok adaylı yarış niteliğine rağmen son düzlükte özellikle İstanbul'da, yer yer Ankara'da, tek turlu ve iki adaylı seçime doğru evrileceğini düşünüyorum. Dolayısıyla pozisyonları netleşmiş seçmenlerin yanında partisinin adayları olsa bile en güçlü bu iki adaydan birisine doğru yüzde 10-15'lik kitlenin yönlenebileceğini, onların ona göre dağılabileceğini düşünüyorum.

HALİME KÖKÇE: AK Parti, yerel seçimlerde İstanbul özelinde bir önceki seçimde bir kaybetme şoku yaşadı. Şu anda o zamanki zaafalarını üzerinden atmış vaziyette ama kazanamayabileceği bir seçime girdiğinin farkında. Bu hem motive eden bir şey hem de bir realiteyle yüzleştiriyor. Bir önceki seçim genel seçimde de parti belki 22 yıldır ilk kez kazanamayabileceği bir seçime girdiğinin bilincindeydi. Dolayısıyla sonucu katman katman analiz edeceğiz. Hem sistemik açıdan analiz edeceğiz hem hakikaten CHP ve AK Parti açısından hem de figürler açısından yani siyasi aktörler açısından analiz edeceğimiz bir seçim. Bir yerel seçim sonuçta ama etkileri itibarıyla yerel seçim etkisini, etkisini aşan bir seçim olduğunu düşünüyorum.